

aan : dhr. Wil van Pinxteren, gedeputeerde vrije tijd, cultuur en sport
cc : statenleden van de provincie Noord-Brabant

10 december 2020

Betreft: de rol van de provincie in het cultuurbestel

Geachte heer van Pinxteren,

Brabanders bezoeken veel cultuur. De culturele infrastructuur en het cultuuraanbod in Brabant blijven echter bescheiden vergeleken met andere provincies. De goede samenwerking tussen Rijk, provincie en Brabantse gemeenten heeft de afgelopen jaren geleid tot het ondersteunen en binden van Brabants talent, vernieuwing in de sector en een verdubbeling in de Basisinfrastructuur (BIS) van het Rijk. Deze ontwikkeling zouden we graag continueren. Het beleidskader Vrije Tijd, Cultuur & Sport dat u momenteel aan het ontwikkelen bent biedt daartoe de gelegenheid. Als lokale Brabantse politici en bestuurders zouden we graag de volgende drie punten meegeven:

- a. Kom net als het Rijk en gemeenten met aanvullende middelen voor de positief beoordeelde gezelschappen in de Brabantstad regeling.
- b. Blijf investeren in talentontwikkeling in de provincie middels het impuls geldenprogramma en de Talenthubs.
- c. Blijf uw rol te spelen in het interbestuurlijke veld van cultuurbeleid: cultuur is een kerntaak van de provincie.

Wij lichten deze 3 punten hieronder verder toe.

a.

In 2020 is besloten om voor gezelschappen die zowel meerjarige subsidie van de gemeente als de provincie ontvangen tot een gezamenlijke aanvraagprocedure te komen: de Brabantstadregeling. Door deze samenwerking heeft Brabant met succes dubbel zo veel Brabantse instellingen en gezelschappen in de landelijke Basisinfrastructuur (BIS) weten te krijgen.¹ Dit bewijst dat een stevige samenwerking en investeringen van provincie en gemeenten ertoe leiden dat er ook meer landelijke middelen naar onze provincie stromen. Bovendien verbetert dit het vestigingsklimaat voor makers, gezelschappen en instellingen. De regeling werd echter overvraagd.² Hierdoor is een deel van de gezelschappen wel positief beoordeeld, maar is de aanvraag wegens ontoereikend budget niet gehonoreerd (de zogenaamde zaaglijn). Het succes van de gezamenlijke regeling (meer landelijke middelen naar de provincie) werkt voor deze instellingen onder zaaglijn helaas precies de andere kant op: ze ontvangen hierdoor mogelijk ook geen middelen uit landelijke fondsen.

De gezelschappen onder de zaaglijn zijn echter van groot belang voor het Brabantse culturele ecosysteem. Dat beschrijft de commissie, maar daarvan zijn ook de minister en

¹ <https://www.brabant.nl/actueel/nieuws/cultuur-en-erfgoed/2020/brabantstad-investeert-in-cultuur-in-brabant>

² <https://www.brabant.nl/onderwerpen/cultuur-en-erfgoed/amateur-en-professionele-kunst/professionele-kunst>

wethouders in de verschillende gemeenten bewust. Met Prinsjesdag 2020 maakte de minister dan ook bekend dat zij de komende cultuurplanperiode jaarlijks €15 miljoen extra beschikbaar stelt om gezelschappen die bij het Fonds Podiumkunsten (FPK) onder de zaaglijn terecht zijn gekomen alsnog te ondersteunen. U riep hier als gedeputeerde zelf toe op, en terecht.³ Ook op gemeentelijk niveau worden er oplossingen gezocht om de positief beoordeelde gezelschappen alsnog te ondersteunen. In Tilburg en 's-Hertogenbosch zijn alle aanvragen van gezelschappen met een positief advies onder de zaaglijn alsnog gehonoreerd.⁴ Zonder steun van de provincie is het echter de vraag of dit voldoende is om middelen uit andere fondsen aan te trekken en zo de ingediende, positief beoordeelde plannen tot uitvoering te kunnen brengen.

Provincie, zoek in navolging van het Rijk en de Brabantse gemeenten naar extra middelen om de positief beoordeelde gezelschappen en instellingen alsnog te kunnen honoreren.

b.

Naast bestaande gezelschappen en instellingen zijn de zogeheten ontwikkelplekken en -regelingen van groot belang, met name voor de jonge makers. Volkskrant schreef hier onlangs over⁵:

“Ze vormen een brug van opleiding naar werkveld. Afgestudeerde makers kunnen er in relatieve luwte werken aan hun artistieke handschrift. Ze beginnen kleinschalig, mogen op hun bek gaan, krijgen feedback en werken ideeën steeds groter uit. Iemand regisseert als broekie niet meteen even een gezelschap in de grote zaal. Dat is voor alle partijen een te groot (financieel) risico.”

In Noord-Brabant hebben we dankzij de Talenthubs een belangrijke regeling voor talentontwikkeling. PLAN is hier een voorbeeld van en sinds 2014 een belangrijk samenwerkingsverband voor talentontwikkeling in de podiumkunsten. De provincie heeft zelf aan de wieg gestaan van de totstandkoming hiervan en sinds 2017 ontvangt PLAN Rijksmiddelen. Het leek erop dat die zouden verdwijnen als gevolg van de verbreding van de disciplines, waardoor PLAN, ondanks een positieve beoordeling, Rijksmiddelen dreigde mis te lopen. Op 7 december maakte minister van Engelshoven bekend dat PLAN de komende vier jaar toch nog (deels) ondersteund zal worden vanuit het Rijk.⁶

Behalve de Talenthubs heeft de provincie ook meerdere regelingen voor makers: het impuls gelden programma.⁷ De impuls gelden bieden ruimte voor individuele makers en gezelschappen. De afgelopen 4 jaar ontvingen in totaal 52 makers en gezelschappen een impulsbijdrage voor zakelijke professionalisering en artistieke doorontwikkeling. Om nieuw werk te realiseren, zoals een album, film, voorstelling, expositie of publicatie, starten makers en gezelschappen ook regelmatig een crowdfunding-campagne. Ook worden er regelmatig

³ <https://www.volkskrant.nl/columns-opinie/opinie-alle-nederlanders-hebben-recht-op-kunst-ook-buiten-de-landstad~b6632386/>

⁴ <https://www.brabancultureel.nl/wordpress/wp-content/uploads/2020/10/BC-Besluit-Tilburg-extra-steun-culturele-instellingen-2020.pdf>

⁵ <https://www.volkskrant.nl/ts-b59ed4da>

⁶ https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2020Z24096&did=2020D50684

⁷ <https://www.brabant.nl/onderwerpen/cultuur-en-erfgoed/subsidies-cultuur-en-erfgoed>

kennisvouchers ingezet door makers en gezelschappen. Bijna de helft van de impuls gelden wordt direct toegekend aan individuele makers en gezelschappen. Bovendien is er ook binnen impuls gelden projecten van (niet-culturele) organisaties vaak een rol voor een of meerdere producerende partijen. De impuls gelden stimuleren nieuwe verbindingen, coproducties en opdrachtgeverschap, ook vanuit andere domeinen. Dit levert een positieve bijdrage aan het makers- en productieklimaat in Brabant. Sinds 2018 maakt de makersregeling onderdeel uit van het impuls gelden programma. De regeling draagt bij aan het makersklimaat en een kwalitatief cultuuraanbod in de regio. In 2019 maakten 7 Brabantse gemeenten gebruik van deze regeling, waardoor in totaal 182 makers werden ondersteund bij uitvoering van hun projecten. En ook in 2020 hebben tot nu toe 9 gemeenten hun jaarlijkse budget voor makers laten matchen met een provinciale bijdrage. Dit impuls gelden programma is niet alleen belangrijk om culturele projecten tot stand te brengen, maar ook werken ze als een multiplier voor gemeentelijke subsidies (bijvoorbeeld bij de makersregeling). Bovendien versterken ze het vestigingsklimaat voor makers in Brabant en zorgen ze er wederom voor dat er middelen uit andere (landelijke) fondsen bij Brabantse makers terechtkomen. Het is van groot belang dat de provincie deze rol blijft spelen en dergelijke regelingen blijven bestaan, zeker nu de sector zo hard getroffen is door de maatregelen als gevolg van de coronacrisis.

Provincie, zorg dat de Talenthubs, waaronder PLAN, en het impuls gelden programma onverminderd onderdeel blijven uitmaken van het nieuwe Beleidskader Vrije Tijd, Cultuur en Sport.

c.

Het moge duidelijk zijn dat de rol van de provincie in het culturele ecosysteem een hele belangrijke is. Deze rol is vastgelegd in het Algemeen kader interbestuurlijke verhoudingen cultuur OCW, IPO en VNG⁸. Daarin staat:

“Cultuur is een kerntaak van provincies waar dit de lokale belangen overstijgt. Provincies zijn verantwoordelijk voor bovengemeentelijke coördinatie op regionaal niveau. Provincies zetten zich in voor de diversiteit en spreiding van culturele voorzieningen in de regio en zijn verantwoordelijk voor de financiering van provinciale collecties.”

en onder het kopje cultuureducatie:

“Provincies spelen een rol in de tweedelijns ondersteuning, in het bevorderen van de kwaliteit door deskundigheidsbevordering en in de regionale spreiding.”

Het spreekt voor zich dat die rol van de provincie o.a. zou moeten leiden tot het regisseren van bijvoorbeeld het programma Cultuureducatie met Kwaliteit III (CmKIII) en het financieren van de ondersteuningsfunctie, die momenteel bij KunstLoc is belegd. Wellicht ten overvloede blijkt ook uit de twee al eerder genoemde punten dat de rol van de provincie van groot belang is voor het aantrekken van landelijke middelen en losmaken van lokale middelen. Nogmaals: het impuls gelden programma en de Talenthubs. Ook Brabant C speelt

⁸ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2012-8545.html>

een belangrijke rol in dit verband, maar het zou helpen als de middelen die daar ruimschoots aanwezig zijn zouden kunnen worden aangewend om (de doelen van) de Talenthubs en het Impulsgeldenprogramma te financieren.

De afspraken uit dit Algemeen kader zijn nog altijd van kracht.

Provincie, kom de gemaakte afspraken uit het Algemeen kader interbestuurlijke verhoudingen cultuur OCW, IPO en VNG na: cultuur is een kerntaak, met de verantwoordelijkheden die daarbij horen.

Wij kijken uit naar het voorstel voor het nieuwe Beleidskader Vrije Tijd, Cultuur en Sport en hopen dat u bovengenoemde input ter harte neemt en dat we dit terugzien in het beleidsvoorstel. We vertrouwen erop dat de Statenleden er in de behandeling nauw op toezien dat de provincie haar afspraken nakomt en de rol pakt die van haar verwacht wordt. Ook financieel, zowel voor de bestaande regelingen en organisaties als voor de gezelschappen en instellingen onder de zaaglijn.

Met vriendelijke groeten,

Namens,

D66 Tilburg
GroenLinks Tilburg
PvdA Tilburg
SP Tilburg
50PLUS Tilburg
Lokaal Tilburg
ONS Tilburg

D66 Eindhoven
GroenLinks Eindhoven
SP Eindhoven

D66 's-Hertogenbosch
GroenLinks 's-Hertogenbosch
PvdA 's-Hertogenbosch
SP 's-Hertogenbosch

D66 Breda
GroenLinks Breda
PvdA Breda
SP Breda
Breda Beslist

D66 Helmond
GroenLinks Helmond